

SURUNKALI BUYRAK YETISHMOVCHILIGI: MUAMMOLAR VA ULARNING POTENSIAL YECHIMLARI

Kulasharova Muxlisa Zokir qizi

EMU University talabasi

Mavzuning dolzarbliligi: Surunkali buyrak yetishmovchiligi, shuningdek, surunkali buyrak kasalligi deb ham ataladi, bu butun dunyo bo'ylab millionlab odamlarga ta'sir qiladigan zaiflashtiruvchi holat. Bu vaqt o'tishi bilan buyraklar faoliyatining asta-sekin va qaytarilmas yo'qolishi, qonda chiqindilar va toksinlar to'planib, ko'plab asoratlarni keltirib chiqaradi. Chiqindilarni filtrlash, elektrolitlarni tartibga solish va suyuqlik muvozanatini saqlash uchun mas'ul bo'lgan buyraklar tobora ko'proq zarar ko'radi, natijada buyrak kasalligining so'nggi bosqichi paydo bo'ladi. Surunkali buyrak yetishmovchiligini (CKF) boshqarish murakkab bo'lib, kasallik va uning ko'p qirrali davolash usullarini har tomonlama tushunishni talab qiladi. CKFni davolash birinchi navbatda kasallikning rivojlanishini sekinlashtirishga, simptomlarni nazorat qilishga va bemorlarning hayot sifatini yaxshilashga qaratilgan. Turmush tarzini o'zgartirish va farmakologik aralashuvlardan iborat konservativ boshqaruv CKFning dastlabki bosqichlarida hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Tadqiqot maqsadi- Surunkali buyrak kasalligi (CKD) buyrak shikastlanishining mavjudligi yoki taxminiy glomerulyar filtratsiya tezligi (eGFR) 60 kvadrat metr uchun 1,73 ml/min dan kam bo'lib, 3 oy yoki undan ko'proq davom etadi. Bu buyrak funksiyasining progressiv yo'qolishi holati bo'lib, natijada buyrakni almashtirish terapiyasi (dializ yoki transplantatsiya) zarurati tug'iladi. Ushbu faoliyat surunkali buyrak kasalligining

etiologiyasini, baholashini va boshqarilishini ko'rib chiqadi va surunkali buyrak kasalligi bo'lgan bemorlarga g'amxo'rlik qilishda professionallararo guruhning rolini ta'kidlaydi.

Maqsadlar:

Surunkali buyrak kasalligi rivojlanishining xavf omillarini aytib berish.

Surunkali buyrak kasalligining patofiziologiyasini ko'rib chiqish.

Surunkali buyrak kasalligini davolash va davolash usullarini belgilash.

Surunkali buyrak kasalligini davolashni rivojlantirish va bemorlarning natijalarini yaxshilash uchun yordamni muvofiqlashtirish va muloqotni kuchaytirish bo'yicha professionallararo guruh strategiyalarini tushuntirish

Material va Metodlar. Hozirgi kunga qadar adabiyotlarni qidirish Medline va PubMed yordamida CKD, surunkali buyrak yetishmovchiligi, surunkali buyrak kasalligi, epidemiologiya, kasallanish, tarqalish, paydo bo'lish, diagnostika, baholash, aniqlash, monitoring, ish, etiologiya, sabablar, boshqarish, davolash, aralashuv, terapiya va oldini olish kabi natijalar ingliz tili, insonshunoslik va akademik jurnallar va ko'rsatmalar bilan cheklangan. Dastlabki qidiruv natijasida 1000 ga yaqin maqola, shu jumladan klinik sinovlar, meta-tahlillar, amaliy ko'rsatmalar va tizimli sharhlar paydo bo'ladi va keyinchalik kengaytirilgan maqolalar va kuzatuv tadqiqotlari, shu jumladan tasavvurlar bo'yicha tadqiqotlar va aniqlangan maqolalar ro'yxatidagi so'nggi nashrlar. CKDni davolash yoki oldini olish bo'yicha barcha klinik tadqiqotlar bemor populyatsiyasining kattaligi yoki yoshini hisobga olmagan holda kiritilgan hisoblanadi.

Tahlil va Natijalar. Surunkali buyrak kasalligi odatda sarum kimyosi profili va siydikni o'rganish bilan muntazam kuzatish orqali yoki tasodifiy topilma sifatida aniqlanadi. Kamdan kam hollarda bemorlarda yalpi gematuriya, "ko'pikli siydik" (albuminuriya belgisi), nokturiya, yonbosh og'rig'i yoki siydik chiqarishning pasayishi kabi alomatlar

paydo bo'lishi mumkin. Agar CKF rivojlangan bo'lsa, bemorlar charchoq, yomon ishtaha, ko'ngil aynishi, qusish, metall ta'mi, bexosdan vazn yo'qotish, qichima, ruhiy holatdagi o'zgarishlar, nafas qisilishi yoki periferik shish haqida xabar berishlari mumkin. Ma'lum yoki shubhali CKF bilan og'rigan bemorni baholashda klinisyenlar tizimli sababni (masalan, gemoptizi, toshma, limfadenopatiya, eshitish qobiliyatini yo'qotish, neyropatiya) yoki siydik obstruksiyasini (masalan, siydikning ikkilanishi, shoshilinchligi yoki siydik pufagining chastotasi yoki to'liq bo'shatilmasligi) ko'rsatishi mumkin bo'lgan qo'shimcha alomatlar haqida so'rashlari kerak. Bundan tashqari, bemorlarni buyrak kasalligining xavf omillari, shu jumladan potentsial nefrotoksinlar (masalan, steroid bo'lmagan yallig'lanishga qarshi dorilar, fosfat asosidagi ichak preparatlari, aristoloxik kislota kabi o'simlik preparatlari, gentamitsin kabi antibiotik terapiyalari) bilan oldindan ta'sir qilish uchun baholash kerak va kimyoterapiyalar), nefrolitiyoz tarixi yoki siydik yo'llarining takroriy infektsiyalari, qo'shma kasalliklarning mavjudligi (masalan, gipertoniya, diabet, otoimmun kasallik, surunkali infektsiyalar), buyrak kasalligining oilaviy tarixi va agar mavjud bo'lsa, o'roqsimon hujayra xususiyati kabi boshqa ma'lum genetik xavf omillari mavjud. Dializ, gemodializ yoki peritoneal dializ, qondan chiqindilarni va ortiqcha suyuqliklarni sun'iy ravishda filtrlaydi va ishlamay qolgan buyraklarni to'ldiradi. Dializ hayotni qo'llab-quvvatlovchi bo'lsada, bu davo emas va bemorlar ko'pincha hayot sifatining sezilarli darajada pasayishiga duch kelishadi. Davolashning oltin standarti hisoblangan buyrak transplantatsiyasi bemorlarga omon qolish darajasi va hayot sifatini yaxshilash imkoniyatini beradi. Muvaffaqiyatli transplantatsiya buyrak faoliyatini tiklaydi, dializga bo'lgan ehtiyojni yo'q qiladi va umumiy salomatlikni yaxshilaydi. Biroq, donor organlarning yetishmasligi va transplantatsiya jarayonining murakkabligi ushbu davolash variantiga keng kirishga to'sqinlik qiladi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, surunkali buyrak yetishmovchiligi murakkab va zaiflashtiruvchi holat bo'lib, davolanishga ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Kasallik

haqida keng qamrovli tushuncha, farmakologik va farmakologik bo'lmagan aralashuvlardan oqilona foydalanish bilan birgalikda CKFni boshqarishda juda muhimdir. Dializ va buyrak transplantatsiyasi hayotni qo'llab-quvvatlovchi va hayotni yaxshilaydigan variantlarni taklif qilsada, yangi terapiya va erta aniqlash strategiyalari bo'yicha tadqiqotlar bemorning natijalarini yaxshilash uchun umid beradi.